СВОБОДА · SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК · UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 51. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 4. березня 1931. VOL. XXXIX. No. 51. Jersey City, N. J., Wednesday, March 4, 1931. THREE CENTS.

ДЕПОРТУЮТЬ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ЧУЖИНЦІВ

ДЖЕРЗИ СІТИ (Ню Джерзи). — На залізничім дворці Лігай Велей випущено з вагонів 257 осіб, які привезено з ріжних міст, а які тепер будуть відставлені до Елис Айленд, звідки їх депортуватимуть до їх родинних місць як непожаданих чужинців.

На Елис Айленд перебуває вже кількасот осіб, які мають бути теж депортовані.

Отсі депортації є наслідком зарядження секретаря праці Довка.

ЗГОЛОШУЮТЬСЯ МАСАМИ ПО ВЕТЕРАНСЬКІ ПОЗИЧКИ.

ВАШИНГТОН. — До столиці зїжджаються з усіх сторін ветерани, щоби дістати чимскорше позички на ветеранські бонуси. А який є великий натовп, пізнати по тім, що в ветеранськім бюрі, в якім досі працювало 300 робітників, додатково наняли ще нових 593 сил, які працюють день і ніч. За один день вислано 1,800 чеків на суму $600,000.

70,000 ВЕТЕРАНІВ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОЗИЧКИ В ОДНІМ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — В однім дні видано в Ню Йорку ветеранам 55,000 блянкетів на позички. За два дні зголосилося яких 70,000 ветеранів по позички.

ОСТОРОЖНО З МОКРОЮ ПРОГРАМОЮ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт і демократичні лідери нюйорського стейту рішили на стейтовій конвенції, що ще є завчасно, щоби ставити в демократичну плятформу знесення 18-тої поправки. Кажуть, що це може розбити демократів. Таку справу має вирішити доперва краєва демократична конвенція. Кажуть, що найбільше обережним є Рузвелт. З того вносять, що він вже певно кандидуватиме на президента й не хоче розбивати демократичних сил.

ЖЕРТВА КОМУНІСТИЧНОЇ ГЛУПОТИ.

НЮ ЙОРК. — Сторожа Оґуста Йокінена, Фінляндця, котрого комуністи судили за те, що не погоджувався, щоби Нігри танцювали разом з білими, і котрий обіцяв „поправитись" та заслужити на те, щоби знову стати членом комуністичної партії, арештували як того, що належить до партії, яка хоче повалити американський уряд. Кажуть, що Йокінена хочуть депортувати.

ЗА КОРОТШИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

МАЯМІ. — Едзел Форд заявив, що фабриканти мусять погодитися з тим, що треба завести коротший тиждень праці, щоби в той спосіб зарадити щораз більше зростаючому безробіттю.

ПОНОПОЛЬ СЕРЕДНИКІВ ПОЖИВИ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Кепер з Кензас звернув увагу сенатського підкомітету, що мала ґрупа корпорації перебрала в свої руки контролю над торговлею середниками поживи. І це, говорив сенатор, являється причиною, чому не спадають ціни на хліб мимо таких низьких цін на пшеницю.

СИНТЕТИЧНА ЖИТТЄВА КЛИТИНА.

ШИКАҐО. — Професор Айнштайн, повертаючи до Европи, відвідає в Ню Йорку лікаря Джорджа В. Крайла з Клівленду, відомого з того, що дав нації перший примір штучно створеного життя. Професор Айнштайн хоче оглянути оту синтетичну життєву клітину.

ФАРМЕРСЬКІ „ОВЕРОЛС" У СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Керевей промовляв у сенаті в справі призначення $5,000,000 на позичку для фармерів, котрі потерпіли від посухи, а не мають ніякого забезпечення під позички. Щоби переконати сенаторів, яка є біда між фармерами, він підніс угору „оверолс" одного з фармерів, які були так подерті, що вже ледви держалися купи. По тім „аргументі" сенатори ухвалили додаткових $5,000,-000 без дальшої дискусії.

ПРОҐРЕСИВНІ СКЛИКУЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШИНГТОН. — Пять проґресивних сенаторів, три републиканці і два демократи, скликують 11. березня конференцію проґресивних ґовернорів, політиків і економістів, щоби виробити програму, якої треба держатись у слідуючім конґресі.

Проґресивні твердять, що вони не думають закладати третьої політичної партії, а тільки хочуть вирішити питання, звязані з безробіттям, стабілізацією промислу, хліборобством, тарифою й установами публичної потреби.

НАТЯГАЛИ ДЕПОЗИТОРІВ.

НЮ ЙОРК. — З доходжень проти директорів „Бенк оф Юнайтед Стейтс" виходить, що в тих часах, коли вже дирекція знала, що банк стоїть над банкроцтвом, розпочато величезну кампанію за приєднанням нових депозиторів. І приєднано їх у числі, яке доходить до 80,000.

НОВЕ ВЕТО ГУВЕРА.

ВАШИНГТОН. — Президент таки заложить вето в справі „Мосл Шолс". Вже приготовляє відповідь, яка буде довша ніж та, що її видав у справі позичок на ветеранські бонуси.

КЛАНЯЮТЬСЯ КАПІТАЛІСТАМ.

До Москви прибула ґрупа німецьких промисловців-маґнатів. Радянська влада влаштувала їм на дворці урочисту зустріч, у якій взяли участь представники комісаріяту справ заграничних.

БІЙКИ И АВАНТЮРИ В ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ.

В соймі йшла дискусія над бюджетом. В суботу, 7 лютого, в дискусії над бюджетом міністерства хліборобства посол Ткачув (комуніст) заявив, що як представник революційних польських, українських і білоруських селян голосуватиме проти бюджету. Це викликало гамір і протести. Ткачув мав говорити лише 8 хвилин. По упливі того часу маршалок Світальський візвав його, щоби кінчив, а коли пос. Ткачув запротестував, маршалок виключив його з засідання. Пос. Ткачув говорив дальше. Маршалок запропонував виключити його на місяць, що сойм ухвалив. Тимчасом до Ткачува підійшов пос. Скрипник (ББ, ґрупа Петі Пєвного), вдарив його в лице і сказав: „Це маєш від Українців!" Маршалок Світальський виключив Скрипника з засідання.

До другої бійки прийшло в часі дискусії над бюджетом військових справ. З гострою критикою міністерства військових справ виступив пос. Арцішевський (ППС). Він сказав, що керовники війська звертають більше увагу на особисті справи ніж на озброєння. Це наслідок того, що міністер військових справ є рівночасно ґенеральним інспектором армії, премієром і диктатором і не може присвятитися армії як слід. Пос. Руґ (Стр. Хл.) говорив про поведінку старшин у Берестї. Підчас промови пос. Ґаліци (ББ) прийшло до бійки між послами ББ і Клюбу Народового, бо на закид пос. Ґаліци, що наслідком поведінки ендеків розвязано леґіон в 1914 році, посол Кавецький (НД) крикнув: „Ви пахолки, бо ви пішли з Німцями!"

ВЕЛИКІ НАДУЖИТТЯ В „ПОЛЬМІНІ".

Д-р Ст. Вінзенз, редактор місячника „Дроґа", і його спільник Адольф Лямпнер зробили великі зловживання на шкоду польського державного нафтового підприємства „Польмін" і втікли до Чехословаччини. На підставі стежних листів арештували Лямпнера, а Вінзенза ще шукають.

БАНКОВІ ЗЛОВЖИВАННЯ У ФРАНЦІЇ.

В Парижі арештувала поліція двох директорів великого банку, що має в краю 150 філій. Пасива цього банку виносить 20 міл. франків, а актива всього пів міліона.

ЗА ДОБРИЙ УЧИНОК — СМЕРТЬ.

Якийсь Традевич, що йшов лісом на Виленщині, побачив якогось типа, котрий на однім з дерев хотів повіситися. Традевич виратував від смерти самовбийника. Був ним, як виявило опісля слідство, якийсь 26-літний божевільний, Антонов, також у Виленщині. Виратуваний від смерти Антонов кинувся у приступі божевілля на Традевича, закинув на нього петлю і повісив свого спасителя.

ПОХОРОН СТРІЛЬЦЯ.

Далеко від рідного краю, в пенсилвенійських горах, у санаторії, помер для 22. лютого на грудну недугу **Михайло Винник**, бувший стрілець У. Г. А. Покійний мав 30 літ, а походив з села Жидовичі, пов. Перемишляни. До Української Армії вступив 17. січня 1919 р. Тяжкі обставини, в яких приходилося нашій армії воювати, підорвали його молоде здоровля. Грудна недуга мучила його кілька літ і таки загнала молодого стрільця в передчасну домовину.

Покійний, поки ставало йому сил, займався народними справами і був членом Української Стрілецької Громади, гурток ч. 1. в Филаделфії, Па. Похоронено покійного 26. лютого в Филаделфії, на українськім православнім цвинтарі.

В похороні, крім найближчої родини, взяв участь Стрілецький гурток ч. 1.

В домі жалоби відправив панахиду о. Кирстюк та виголосив прощальну, високо патріотичну і надзвичайно трогаючу промову.

Над могилою попрощав покійного Т. Свистун, бувший старшина У. Г. А. Попрощав по стрілецьки, щиро і горячо, а плакали не тільки жінки, але й загартовні в боях стрільці. По відспіванню стрілецької пісні „Чуєш, брате мій," учасники розійшлися, кождий до свого буденного заняття зі спогадом про того, що вже в могилі, а котрий жертвував своє молоде життя за нарід і його свободу.

Хай йому буде земля пером.

Михайло Ґрамяк.

СТРІЛЯНИНА НАД ГРЕЦЬКО-БОЛГАРСЬКИМ КОРДОНОМ.

Над грецько - болгарським кордоном дійшло до кровавої стрілянини. Подія ця малася ось як: ґрупа болгарських селян була занята при корчуванні дерев у лісі, що лежить над кордоном. Нечайно вояки грецької прикордонної сторожі почали острілювати працюючих у лісі Болгарів. Болгарські селяни почали втікати, а за ними пішов один грецький вояк. Коли цей вояк опинився на болгарській території, вояки болгарської сторожі поспішили утікаючим селянам на поміч. На це грецькі вояки відкрили вогонь у сторону Болгарів, на що ці теж відповіли стрілами. У висліді цієї збройної сутички був вбитий один грецький вояк. Болгарські і грецькі власти розпочали переговори в справі устійнення відповідальности за згадані події.

ПОВІСИВСЯ, БО ПРОГРАВ ПРОЦЕС.

У Станиславові повісився 60-літній емеритований залізничник Вол. Мозер. Причина: програний спадковий процес.

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Відділ Українського Пласту в Парижі влаштовує курси українознавства для дорослих та що четверга школу для дітей.

4 ТИСЯЧІ КАНДИДАТОК НА ОДНУ ПОСАДУ.

Яке велике безробіття панує в Австрії, вказує хочби факт, що на посаду стенотипістки в канцелярії канцлерського уряду у Відні зголосилось аж 4 тисячі кандидаток.

В ГРЕЦІЇ ВИКРИЛИ КОМУНІСТИЧНУ ЦЕНТРАЛЮ.

Атенська поліція викрила централю комуністичної партії. В арештованих членів партії знайшли багато комуністичної пропаґандивної літератури та список членів орґанізації. Поліція переводить дальші арештування.

КРАВ АМЕРИКАНСЬКІ ЛИСТИ.

У Львові арештували листаря Ізидора Щурка під закидом крадежі американських листів. Щурек признався, що вкрав загалом 600 американських долярів. Кажуть, що він мусів украсти далеко більше. В деяких листах, як виходить з їхнього змісту, було навіть по 100 долярів, а були це пересилки американських Українців для жертв „пацифікації" Сх. Ґаличини. Підчас ревізії знайшли в Щурка багато коверт з американських листів.

САМОГУБСТВО ПОЛІЦАЯ.

В лисинецькому лісі, коло Львова, застрілився поліцай Казимир Вандасєвич. Причина самогубства невідома. Тому три тижні дістав був самогубець відпустку для поратування здоровля, а в дні, коли відпустка кінчилася, застрілився.

БЕЗРОБІТТЯ В ПОЛЬЩІ.

В дні 17 січня ц. р. всіх зареєстрованих безробітних в Польщі було 332,124. В порівнанню з попереднім тижнем зросло безробіття на 10,584 Цікаве, що з державних підмоґ користає тільки 104,199 безробітних.

АРЕШТУВАННЯ.

Дня 5-го лютого ц. р. арештувала місцева поліція в Раю, пов. Бережани, абсольвента техніки Осипа Барана, а чергового дня його сестру Марусю. В домі їх переведено дворазову ревізію, одначе нічого не знайдено.

ЗАСТРІЛИВ БАТЬКА, А ОПІСЛЯ ПІДРІЗАВ ЙОМУ ГОРЛО.

В селі Ґонівільк, ґарволінського повіту (Любельщина), звироднілий 16-літний Антін Завадко застрілив револьвером свого батька, а опісля підрізав трупови горло. Після того жахливого вбивства зголосився вбийник на поліцію. Причиною батьковбивства були родинні непорозуміння.

СТРАЙК У ВАРШАВСЬКИХ ВОЛОКОННИХ ФАБРИКАХ.

В варшавській волоконній фабриці Ґеєра вибух страйк. Страйкує 1,200 робітників. Вони домагаються реорґанізації праці в фабриці і підвишки платні.

СНІГОВІЇ В РОСІЇ.

В полудневій Росії панують від кількох днів великі сніговії. Деякі козацькі оселі зовсім засипані снігом. Комунікація перервана. Кілька осіб, що їхали з одної місцевости до другої, замерзло в дорозі.

НЕЗЛИЙ АПЕТИТ.

Якийсь солтис села, що знаходиться коло угорського міста Дебречина, влаштував зприводу вінчання своєї дочки величаве весілля. На тому весіллі було 1,000 гостей, які зїли: одного вола, 3 безроги, 500 курей, 200 заяців і випили — 3 тисячі літрів вина. Незлий апетит!

ВСІ ЗАДОВОЛЕНІ З ІТАЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ

ПАРИЖ (Франція). — Французький уряд приняв без змін воєнну-морську умову, яку накреслив Гендерсон з Бріяном після порозуміння з Італією. Ця умова змушує Анґлію трохи збільшити свої морські сили проти тих, які означено для неї вже підписаною Анґлією, Америкою та Японією лондонською умовою. Та ці зміни незначні й очевидно при відповідній ревізії також американських та японських морських сил буде підписана нова, спільна всім пятьом державам, воєнно-морська умова.

Назагал усі задоволені з осягненого порозуміння між Італією та Францією. Лише Японія трохи боїться, що Франція одержала право тримати занадто велику підводну фльоту. Та сподіваються, що й Японія не буде робити перешкод до спільного морського договору.

Гендерсон вернувся до Лондону дуже задоволений, що йому пощастило доконати важного для миру в Европі акту, як порозуміння між Францією та Італією. Мусоліні видав відозву, в якій також з задоволенням стверджує факт осягнення умови й підносить, що Америка своїм авторитетом багато причинилася до того, що така умова сталася.

ПОЗИЧА ДЛЯ ІТАЛІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Воєнно-морське порозуміння між Францією відкрило можливість позички для Італії 100 міліонів долярів. Цю позичку має орґанізувати Франція при помочі американських та анґлійських фінансістів. В цій справі вже почалися переговори.

Гроші будуть позичені на довший термін, що для економічного життя Італії має велике значіння. Крім того в Парижі підготовляється позички по 40 міліонів долярів для Румунії, Югославії й Польщі.

СУДЯТЬ СОЦІЯЛІСТІВ.

МОСКВА (СССР). — На процесі членів російської соціял-демократичної партії вже відчитано акти обвинувачення всіх чотирнацятьох підсудних. Ухиляючись від звичаю таких процесів, суд не питав обвинувачених, чи признають вони себе винними. Акт обвинувачення займає 110 сторін друку. В ньому докладно розбирається й критикується ідеольоґію соціял-демократичної меншевицької партії та методи її праці й орґанізації під большевиками.

Звичайно, всю діяльність партії представляється як контр-революційну, що була направлена до повалення радянського уряду.

Прокуратор Криленко старається поставити справу так, щоб не дати підсудним можливости докладно розповісти про свою працю й життя в минулому. Комуністичним суддям буде не дуже приємно слухати зізнання підсудних про їх довголітню революційно-соціялістичну діяльність, про довгі роки вязнення й заслання в часи царату, або про близьке співробітництво й приятелювання з Леніном і т. д.

БОЛЬШЕВИКИ ФАЛЬШУЮТЬ ФАКТИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Прокуратор і большевицька преса в Росії стараються представити процес соціялістів так, що один з лідерів соціял-демократів меншевиків, М. Бравнштайн, знаходиться тепер за кордоном, де з партійним лідером, Абрамовичем, працює над виробленням плянів повалення радянського уряду. Міжтим жидівська телеґрафічна аґенція повідомляє, що цей Бравнштайн уже давно знаходиться в московській вязниці. Він був арештований 1929 році чекістами, коли переходив кордон радянської Росії.

Професора Ісаака Рубіна, якого тепер большевики поставили перед суд у числі чотирнацятьох меншевицьких лідерів, арештовано і притягнено до відповідальности лише за те, що він є шваґром Абрамовича.

ІТАЛІЙСЬКО-ЮГОСЛАВЯНСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

БІЛГОРОД (Югославія). — Після того, як осягнено порозуміння між Францією й Італією, тут повстала надія, що скоро розпічнуться переговори між Югославією та Італією, щоби полагодити деякі дражливі питання.

Можливо, що скоро буде підписаний новий договір між цими двома сусідами, бо старий договір скінчився ще 1928 року. Від того часу між Італією й Югославією істнують напружені відносини, які нераз уже загрожували поважним конфліктом.

ІНДІЯ НА ШЛЯХУ ДО ЗАМИРЕННЯ.

НЮ ДЕЛЬ (Індія). — Всеіндуський краєвий парлямент мав довші дебати в справі порозуміння з Анґлією. В дебатах було підкреслено, що лондонська конференція „довкола круглого стола" була лиш одним з етапів анґлійсько-індуських переговорів. Дальші переговори мають вестися в Індії з Ґандієм та з індійським парляментом. В промовах було підкреслено, що Індуси свідомі того, що тепер вони не осягнуть повної незалежности, але дещо на цьому шляху мусять здобути.

Ґанді мав дальшу довгу конференцію з віцекоролем і готується до нових переговорів. Надії на порозуміння ще не страчено.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГЕНДЕРСОН ПРО МИРНІ ЗАСОБИ

Славний европейський історик, Ґуліельмо Фереро, є тої думки, що Европа зближається з кождим днем ближче до нової воєнної катастрофи. Він каже, що від довгих місяців в Европі говорять і пишуть раз-у-раз про війну, й то не тільки по урядах чи часописах, але навіть селяни, як зійдуться, говорять тільки про війну. Фереро каже, що такої душної атмосфери не було навіть у 1914 році, перед вибухом світової війни.

А що так дійсно є, це видно найкраще по всіх змаганнях передових державних мужів, щоби вигладити те, що може стати завязком вибуху нової війни. Наразі ситуація є така, що дійсно мало є таких, які бажають собі війни, бо не тільки ті, що програли війну чи зістали поневолені, є висилені, але й ті, що скористали на світовій війні, знаходяться у важкім положенні. Нова війна означає нові перевороти, нові революції й нові надії хіба для поневолених. От і тому зростають з кождим днем змагання до закріплення мира.

На шляху мирової пропаґанди вибивається тепер на перше місце бувший шотляндський робітник у залізних заводах, Артур Гендерсон, англійський міністер заграничних справ. Він є того погляду, що коли би сам нарід не хотів війни, то її не було би. І твердить, що слідуюча війна буде вестися головно при помочі літаків і трійливих ґазів і принесе загладу теперішній цивілізації.

І от тому він докладає стільки труду, щоби вдалася конференція роззброєння, яка має відбутися за рік. А що він дійсно докладає труду, це видно найкраще по тім великім успіху, якого він доконав, коли довів між Францією й Італією до згоди щодо зброєння на морі. В той спосіб приєднав він дві великі держави до Лондонського договору. А це має велике значіння, бо усуває суперництво на морі між Францією й Італією, а тимсамим усуває одну з великих перешкод щодо роззброєння.

Гендерсон стоїть також на чолі комісії, яка має розглянути польську „пацифікацію" у Галичині. Його слово заважить отже дуже богато ще на одній важній европейській проблемі, себто охороні національних меншин, а ту охорону уважає він також конечною передумовою европейського мира.

Гендерсон вірить, що мир можна вдержати мирними засобами. Та це можливе тільки тоді, коли буде можлива мирна ревізія тих міждержавних договорів, котрі віддали українські чи інші землі під владу окупантів. Як ні, війна таки буде. А коли, це вже справа другорядна.

О. С.

ПРИВЕРНЕННЯ МОНАРХІЇ В ПОЛЬЩІ?

В останнім інтервю заповів Пілсудський скору зміну конституції в Польщі. А 6. лютого клюб ББ вніс „до ляски маршалковської" проєкт сеї зміни.

Для ухвали нового державного ладу потрібно, після істнуючих законів, дві третини голосів у парляменті. ББ стільки не має, хоч і має абсолютну більшість. Отже, думаючи цифрами, проєкт може ще напіткнутися на ріжні труднощі. Але, знаючи, якими безоглядними засобами перепроваджував досі свою волю Безпартійний Бльок, можна і тепер сказати, що проєкт нової конституції готов стати законом обовязуючим. Тим більше, що з його деякими точками солідаризуються і праві, впрочім вороги санації.

Щож се за проєкт?

Проєкт говорить про „зміцнення влади президента держави" і про „розділ влади екзекудивної від леґіслятивної". Ніби щось в дусі Монтеске чи Русо, або американської конституції. Та в дійсности є се лише карикатура на се.

Передусім проєкт підвищує вік управнених до голосування при виборі послів з 21-го (як є досі) до 24. Отже звужує загал виборців. Але з другого боку його розширює, бо позволяє вибирати всім військовим старшинам так само як і звичайним воякам. Се значить, що уряд має кількасот тисяч виборчих карток з нумером, який туди впише сам уряд. І „демократично", і вигідно...

Дальше проєкт передбачає зміцнення влади голови держави. Вибиратимуть президента зпоміж двох кандидатів: одного визначує сойм, другого — уступаючий президент. А що ся остання кандидатура буде обовязуючою для всіх старостів і комісарів поліційних, то не трудно догадатися, чим такий „вибір" скінчиться. Бо вибиратиметься сей президент не соймом і сенатом (як досі), де натиск урядовий виключений, але „всім народом", де сей натиск став звичаєвим правом у Польщі. По виборі президент укладає присягу, але, знова не перед палатами, лише в катедрі. Одним словом — не волею народу, а „Божою ласкою", як монарх.

Президент призначує кабінет міністрів, який сам знає, а його акти державні не вимагатимуть контрасиґнації міністра-президента. Иншими словами, нікого вже не можна буде потягнути до відповідальности за нарушення конституції. Дальше, президент держави має право голосувати на засіданнях Ради Міністрів. Крім того він призначує голову „Найвищої Палати („Ізби") Контролі", який буде відповідальним перед президентом, не (як досі) перед соймом. Кождий, хто знає, скільки клопоту завдавала оaccess та Контрольна Палата самовільним потягненням уряду санації, — зрозуміє, на що санація потребує її реорґанізації...

Має право президент держави і офіцирів призначати на власне бажання і знов без нічиєї контрасиґнати, має право і доводити армією підчас війни. Він же має рішати (остаточно) про справи зажалень на виборчі надужиття (як то кажуть Німці — („зіхер іст зіхер"!). Той самий президент призначує третину всіх сенаторів. Може він відрочити — як йому сподобається — засідання сойму або сенату на 60 днів. Може — без нічийого внеску — розпустити Палату додому. При чім не є вже він зобовязаний (як є тепер) по розпущенню Палат розписати — протягом 90 днів — нові вибори.

Так у загальних рисах виглядає ся „конституція". Певно, є держави і навіть республики в світі, які знають тверду владу екзекутивну, але такої карикатури, яка вийшла зпід пера санаційних „правників", мабуть в цілім світі не знайти! Ся „конституція", се є опанцирена конституція, яка надає президентови майже абсолютну владу робити і з країною і з соймом і з армією все, що йому подобається. Є тут трохи з наполеонівських (плєбісцитарних) ідей, але знову скарикатуризованих. Коли ся конституція буде ухвалена, стане Польща монархією... Чи Пілсудський вложить тоді собі на голову корону (як того прагнуть віленські монархісти), чи буде лише некоронованим монархом, покаже будучина. Що в такій „конституції" будуть робити „меншости" — не тяжко собі уявити.

Табор санації готується до останньої розправи. Треба бути приготованими на все. Але — і не дуже тими плянами перейматися. Як показала Женева, добрий Бог і добрі люди дбають про те, щоби не пнулися занадто вгору дерева.

„Перебули ми панщину, перебудемо і конституцію" — так говорив колись наш селянин в Австрії. Може повторитися тесаме й тепер.

З ЛИТВИ

а) Акція „Литовсько-українського Товариства".

Дня 21. X. 1930. р. улаштувало „Литовсько - українське Товариство" сходини, на які запрощено визначніщих литовських редакторів та журналістів. Збори відкрив голова Т-ва проф. Біржишка, який зясував присутнім теперішне положення на українських землях під Польщею. Відтак слідували реферати — Чучмана (українською мовою), д-ра Пурицкіса, проф. Вайльоніса та Давджвардаса (литовською мовою). Всі промовці підносили варварства Ляхів у звязку з останніми подіями на Західній Україні. У дискусіях, які потім розвинулися, інформовано про стремлінн українського народу. Присутні журналісти вирішили познакомити ширше громадянство про галицькі події при помочи преси.

Дня 28. X. 1930 улаштовано для ширшого литовського громадянства доклад про останні події в Сх. Галичині. Промовляли: Давджвардас та Чучман.

Дня 31. X. 1930. відбулося в Ковні Листопадове Свято. На початку відограла орхестра литовських інвалідів литовський та український національні гимни. Відтак промовляли проф. Біржишка (литовською мовою), Чучман (українською) і Давджвардас (литовською). Всі промовці торкалися останніх подій на Західній Україні. Поміж рефератами були українські й литовські сольо-співи (пані Сташкевічайтіс і п. Бручкус), українські та литовські деклямації, українські пісні, виконані смичковим терцетом і на фортепяні, а потім хором.

Дня 1. XI. 1930. в 10 год. рано відслужено в костелі Витовда жалібну панахиду за замучених борців за волю України. Панахиду відправив кан. Тумас, що у проповіді познакомив присутніх із тими жорстокостями, що їх приходиться переживати Українцям під Польщею. Оперовий артист п. Матуляйтіте та хор державної опери відспівали української церковні пісні.

Дня 1. XI. 1930. в год. 12 в полудне о. Корчинський відслужив панахиду в православній церкві; в панахиді взяло участь богато Литовців та Білорусів. о. Корчинський познакомив присутніх з положенням у Сх. Галичині, вказуючи на жертви, які доводиться класти українській нації в боротьбі за свою незалежність. Церковний хор відспівав ряд церковних пісень.

„Литовсько-українське Товариство" в Ковні вислало до Ліґи Націй протестаційну телеґраму, а до всіх державних і політичних установ, представництв заграничних держав меморіяли та брошури в справі „пацифікації".

б) Радіо.

Дня 1. XI. 1930. передавано по радіо цілу програму Листопадового Свята в Ковні.

Тогож дня в год. 9.30 веч. відбулися окремі відчити про „пацифікацію" та про значіння Першого Листопада. Відчити виголошено анґлійською, французькою, німецькою, литовською, есперантською та польською мовами.

У днях 14. X., 14. XI. та 14. XII. 1930. передано по радіо протести проти польських звірств, інформовано про варварства Ляхів та стремління українського народу. Говорено ріжними мовами; проф. Біржишка, д-р Лурицкіс та П. Давджвардас литовською мовою, Бартович українською, Авієтенайтіє англійською, інж. Станкевічіус французькою, Амонес німецькою, Рандоманскас польською мовою.

Кожного для подавано в литовськім політичнім огляді огляд подій на Західній Україні (литовською мовою).

в) Литовська преса.

Не було литовського часопису, який би не подавав обширних інформацій про події в краю та не освітлював ярко безправства та насильства польської влади. Крім того всі вони містили довші статті про українську справу взагалі. Вистарчить згадати, що офіціоз **"Lietuvos Aidas"**, крім щоденних вісток про краєві події, подавані телеґр. аґенцією "ELTA", помістив передовиці про нашу справу в таких числах: 121 (902), 181, 196, 198, 218, 223 (1004), 235, 241, 242, 245, 249, 256, 257, 258, 259, 268, 284, 287 (1068).

Далі містили статті про „пацифікацію" та українську справу такі часописи: "Sviesa", "Trimitas", "Musu Rytojaus", "Sekmadienis", "Musu Vilniaus", "Karys", "Rytas", "Lietuvos Zinios" та инші.

З приводу вбивства сотн. Ю. Головінського майже всі часописи помістили довші статті з описом вбивства, подаючи при тім перегляд діяльности сотн. Головінського.

ЧУЖИНЕЦ ПРО ПОДІЇ В ГАЛИЧИНІ.

—o—

1. лютого в Ліоні, у салі „Де Реюніон ендюстріель", відбулася доповідь проф. Рене Мартеля з Парижа про останні події на Зах. Укр. Землях.

Доповідь заздалегідь була широко оголошена в місцевій пресі. Уряджували доповідь Ліґа Прав Людини, Французька Секція Жінок радикал-соціялістична і соціялістична партія.

Польські офіційні кола робили спроби запобігти доповіді, але без наслідків.

Доповідь відбулася при переповненній салі, де було понад 2,000 осіб. Головував професор Ліонського Університету, Андре Филип.

Серед публики було видно ректора університету, професорів (між ними проф. Патуйє, що займає катедру славістики), префекта, ґенералів та чисельних представників преси.

Проф. Мартель річево змалював всі страхіття на Західніх Українських Землях та вкінці закликав французьку опінію покликати до порядку польський уряд, який не додержав своїх міжнародніх зобовязань і загалом „переглянути питання союзу з Польщею, який компромітує Францію в очах цілого світа".

Доповідь скінчилася бурливими оплесками авдиторії. На перерві показувано фотографії з „пацифікаційної" акції. В дискусії жаден Француз не забрав слова, натомісць якийсь Поляк покликувався на відоме ганебне інтервю Андрія Лівицького та плів нісенітниці про „німецькі гроші", большевиків" і т. д. Після цього професора Мартеля заатакували комуністи — ліонські учні Сталіна, яких було на салі біля 100 осіб, закидуючи промовцеві, що він виступає як „український націоналіст", лаючи „українську буржуазію" і т. д. Виступи комуністів публика зустріла сміхом. Якийсь удекорований Француз кинув на салю: „Треба би панам комуністам порозумітися з Поляками... Вони називають українських націоналістів аґентами Польщі, а Поляки — аґентами большевиків... Отже чиїж вони аґенти?

На салі сміх.

Проф. Мартель у дотепній формі відповів Полякови, а комуністам влучними цитатами в радянських ґазетах довів, що вони нічого не розуміють в українських справах.

Другого дня преса уділила богато місця иступови проф. Мартеля, який лишив слід в опінії французького суспільства. („Незалежність").

Карло Чапек.

МІНДА, АБО ПРО ПЛЕКАННЯ СОБАК

(1)

Коли хто має собаку, то: 1) або задля світової поваги; 2) або задля того, „щоби мати сторожу"; 3) або щоби не почуватися таким самітним; 4) або задля кінольоґічного*) спорту; 5) або вкінці з надміру енерґії, щоби бути паном і господарем своєї собаки.

Я вистарався собаку головно з причини надміру енерґії. Видно, я хотів, аби на цьому світі слухала мене бодай якась одна жива істота. Словом, одного ранку задзвонив до мене якийсь чоловік, що тягнув на шнурі щось іржано-червоної барви, кудлате і видно таке, що ніколи не хотіло переступити мого порога. Потім той чоловік сказав, що це Ейрдейл, і це кострубате, брудне сотворіння на руках переніс через поріг та сказав: „Іди, Мінда!" (Ця сука має, щоправда, в собачій метриці якесь чистокровне назвище та її зовуть — невідомо чому — лише Мінда). І показалися чотири довгі ноги, що незвичайно скоро шурнули під стіл, а потім було чути, як щось там, під столом, дуже дріжало. „Це доказ расовости, мій любий" — сказав той чоловік як фаховець і вийшов дивно скоро, полишаючи нас обоїх нашій власній долі.

Я ще ніколи не роздумував над тим, як то виманити собаку зпід стола. Гадаю, що роблять це звичайно так, що людина сідає на долівку та промовляє до собаки всякими розумовими й чуттєвими способами, щоби вилізла відтам. Я пробував цього на благородний та приказуючий спосіб. Просив і заманював Мінду кістками цукру. Старався вдавати песика, щоби виманити суку. Коли все завело, кинувся я під стіл і витягнув її за ноги на денне світло. Було це брутальне та неждане насильство. Мінда пристанула да дріжала наче зломана й знасилувана дівиця, ще й випустила першу докірливу калабаньку.

Вечером тогосамого дня лежала вже Мінда в мойому ліжку та зиркала гарними, милими очима за мною: „Дитино, ти повинна покластися під ліжко. Я тебе не стерплю'.'

Всеж таки на другий день утекла мені крізь вікно. На щастя зловили її люди, що укладали хідник.

* * *

І тепер веду її на ремени. При цьому я втішаюся світовою повагою, що торкається плекання расової собаки.

— Дивися, — каже якась мати до своєї дитини — бачиш, який песик!

Я відвертаюся трохи обиджений та кажу:

— Це Ейрдейл!

Найбільшеж затроюють мені життя ті люди, що кажуть до мене:

— Гарного італійського хорта*) маєте, та чому він такий кудлатий?

А вона воліче мене, куди може. Страшна сила в неї, а дивна вдача. Тягне мене купою глини і передміськими купами шутру.

Чесні мешканці пенсіонатів стрічають нас, як ми йдемо, заточуючися, кожен на іншому кінці шнура, що заплентався кілька разів на нозі.

— Чому шарпаєте того пса так брутально? — питаються мене докірливо.

— Я лише треную його так — відповідаю спішно, а собака воліче мене до іншої купи.

* * *

Що торкається сторожі, то щира правда: людина придбає собі собаку на те, щоби пильнувати її. Уважливо йде людина за собакою крок за кроком. Майже ні на крок не кине собаки. Стереже собаку перед злодіями та ворогами. Кидається на кождого, хто загрожує собаці. Тому людина, що пильнує собаки й охороняє її, здавен-давна є символом вірности та сторожкости. З того часу, відколи я маю собаку, сплю, так сказати, лише половинкою одного ока. Бо я пильную Мінди, аби мені її ніхто не вкрав. Коли вона хоче піти на прохід, то й я йду; хоче вона спати, то я сиджу та пишу, настороживши вуха, щоби чути і найслабший шелест. Коли до нас наближиться чужий пес, то я зіжую чуприну, вишкірюю зуби та воркочу грізно. Мінда озирається за мною, вертить рештою хвоста та певно каже: „Я знаю, що ти тут на те, щоби охороняти мене".

* * *

Богато правди є теж у цьому, що людина придбає собі собаку, щоби не бути самітною. Дійсно, собака не хоче бути самітна. Лише один-одинокий раз лишив я Мінду саму у ждальні. На знак протесту вона зїла все, що найшла. Потім була трохи нездорова. Іншим разом заикнув я її в пивниці, а наслідок був такий, що вона перегризла двері. Відтоді вже ні хвилини не була ніколи сама. Коли я пишу, собака хоче, щоби я бавився з нею. Коли я положуся, то це для неї знак, що вона має покластися мені на груди та кусати мене до крови. Точно опівночі мушу я з нею так бавитися, що ми одно одного зловганяємо при великому галасі, кусаємо та качаємося по землі. Коли собака змучиться, йде на спочинок. Тоді я також можу покластися, самособою під умовою, що оставлю двері до спальні отворені, щоби Мінді не було сумно.

* * *

Стверджую отсим як найторжественніше, що плекання собак є не лише приємністю або люксусом, а й справжнім, високим спортом. Коли вам собака на першому проході перерве нашийник, як це мені приключилося, тоді пізнаєте, що плекання собак це поправді легка атлетика, яка вимагає від вас бігу на тисячу ярдів з перешкодами, спринту (коротких, гострих перегонів), „крос контрі", бігу із закрутами, всяких скоків і зловлення собаки в чудовому фініші. Потім приходить трейнінґ у тяжкій атлетиці, бо мусите нести собаку додому на руках, без нашийника. Це значить не лише, що ви несете тягар, але несете ще до того тягар, який з вами борикається — це вельми виснажуючий та доволі тяжкий спорт. Часом мені здавалося, що Мінда важить щонайменше сотнар, а часом, що має шіснацять ніг. Коли упряжа собаки в порядку, то ви справляєтеся в провадженні собаки тягненням, шарпанням, лівою, правою або обома руками, вправляєтеся в притяганні, альпіністиці (туристиці) на купах шутру, в бігу ристю та бігкій ході, при чому дуже треба вважати на спортову форму. А саме мусите так поводитися, начеб ви ті всі вправи робили з власної волі.

Ціль, або вдавана ціль, чому випроваджуємо собаку, є та, що собака має полагодити свої потреби. Мінда зачудувала мене своїм дивним, просто дівоцьким ніжним почуттям: скільки вона взагалі видержить фізично, не робить на дворі нічого. Це зовсім ясне, що соромиться виявити свою слабу сторону. Має в собі щось із англійської дискреції: що вариться дома, треба зїсти дома. Вагалі їй дивно, що ми, люди, не маємо достаточного зрозуміння для цієї риси її характеру.

* * *

Так то я вже в перших днях ствердив, що, виховуючи собаку, сповняємо ріжні цілі, крім одної. Я хотів бути паном і господарем моєї собаки, а тепер мені здається, що радше Мінда є моєю панею та господинею. Часом кажу їй це отверто та словами, яких вона не хоче розуміти. Бо коли я їй доказую, що вона тиранка та мучителька, примхувата, самолюбна та вперте сотворіння, що надуживає моєї терпеливости й услужливости, — вона глядить мені щиро в очі, крутить хвостом і хихочеться, хихочеться голосно на цілу свою рожеву й кудлату мордочку, та наставляє стрипіхату голову, щоби її за це все ще погладити. Що? Ти ще лаби ставиш мені на коліна? Йди, йди, Міндо, ти моя погана собако, та дай мені скінчити статтю. Позволь мені ще сказати...

Ну, то добре, Міндо, докінчимо писання іншим разом.

(Далі буде).

*) Кінольоґія — грецьке слово: наука про роди псів.

* Італійський хорт — собака дуже вразлива, невеличка, не поросла волоссям.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПЛАЗУЮТЬ ПЕРЕД КАПІТАЛІСТАМИ.

Большевики не можуть заперечити правди, що вони ввесь час плазують перед світовою буржуазією та капіталістами, плазують перед ріжними диктаторами й гнобителями працюючих мас. Для них приятелями є всі: й Мусоліні, й Форд, і Кемаль Паша, що вішає десятками своїх революціонерів, і Пілсудський, з яким вони підписували в Ризі договір і якого старанно виконують, й Амманулла, котрий тисячами розстрілював своїх революціонерів та багато инших політичних, державних, фінансових і т. п. диктаторів.

Ще в 1923 році, підчас генуезької конференції, тодішній большевицький комісар закордонних справ Чичерін й инші члени большевицької делегації низенько вклоняючись, цілували руку папського кардинала, схиливши свої голови під його благословення. А тепер у Москві вони таксамо покірно й „раболєпно" схиляють свої голови перед німецькими фінансовими магнатами, які приїхали туди, щоби знайти для свого капіталу нових рабів, дешевших ніж німецьке робітництво.

Большевики кажуть, що це все вони роблять в інтересах робітництва, в інтересах світової революції, стараються дати найбільші зарібки світовому капіталови й знайти для нього найдешевших рабів. Навіть в імя світової революції Чичерін підхопив під благословення папського кардинала—так говорять большевики в Росії.

СУДЯТЬ БОРЦІВ ЗА РОБІТНИЧІ ІНТЕРЕСИ.

Разом з тим большевики повіннили десятки тисяч старих революціонерів, провідників робітництва й борців за розкріпощення працюючих мас. Московські сатрапи виморили в вязницях, в далеких закутках зимного Сибіру тих, що десятками років стояли на передових позиціях робітничого руху й вели його до розкріпощення з пут капіталу.

Мало того, що вони розгромили в Росії соціялістичний та робітничий рух, вони те саме стараються робити скрізь, де лише робітництво зорганізоване, де воно бореться за кращі умовини своєї праці й свого життя. Розбиваючи й деморалізуючи робітничий рух, большевики допомагають визискувачам міцніше тримати робітництво в своїх лабетах.

Тепер вони поставили в Москві перед суд старих російських соціялістів і тим стараються здеморалізувати навіть тих, що гуртуються біля соціялістичного інтернаціоналу. Саме в цей час приїхали в Москву німецькі капіталісти й большевики сподіваються за свої старання прислужитися їм і мати від них відповідну нагороду.

Чи не для того саме тепер большевики зорганізували московський процес, щоби показати своїм покровителям з Німеччини, як вони щиро й завзято сповняють свою провокаційну ролю супроти трудячих мас усього світа.

„ОБГАНЯЮТЬ" АМЕРИКУ.

Московські владики люблять чванитися тим, що вони скоро обженуть Америку. Їх посіпаки за кордоном кричать про це на всіх перехрестях. А ось Осінський у Москві, що стоїть на чолі визначніших радянських економістів та будівничих пятилітки, каже, що, закінчивши свою пятилітку, Росія трохи обжене Польщу в своїй індустріялізації.

Але для цього треба, щоб Польща не збільшувала своєї індустрії й лишалася на одному місці. Отак ціною страшної економічної руїни й несчислимих жертв населення кремлівські сатрапи зможуть через пять років своєї „ґеніяльної пятилітки" обігнати лиш одну з найбільш відсталих індустріяльно країн в Европі — Польщу.

Колиб американська індустрія залишилася на місці, то напевно большевики своїми безконечними пятилітками догналиб її через яких сотку років. Великі успіхи — нічого казати. Тільки чи варта така гра тих свічок, що при ній згорять? Та трагедія в тому, що тими свічками в большевицькій божевільній грі є живі люди, а між ними міліони українського населення, що стогнуть під крівавою пятою московсько - большевицького божевільства.

СТУДІЇ У ВИСОКІЙ ТЕХНІЧНІЙ ШКОЛІ В БЕРЛІНІ.

В европейських високих школах студіює дуже мало наших молодих студентів. Причини цього треба шукати в скрутному матеріяльному положенню нашого загалу.

Високі технічні школи в Німеччині мають такі відділи:

1. Загальні науки: а) математика, б) фізика, в) господарські науки.

2. Будівництво: а) архитектура, б) будівництво, в) мірництво (студії тревають лише 3 роки).

3. Машинознавство: а) загальне машинобудівництво, б) електротехніка, в) будова кораблів, г) корабельні машини, г) летунство.

4. Відділ хемічний: а) гірництво, б) хемія, в) гутництво.

Майже на всіх відділах введено тепер спеціяльні студії економії, тому, що інжинірови потрібно в свойому фаху бути обізнаним з економікою для раціонального та економічного ведення дорученого йому підприємства.

При вступі у німецькі високі технічні школи не вимагається від студента жадного вступного іспиту. Абсольвенти галицьких реальних гімназій мусять пізніще робити доповняючий іспит, а абсольвенти гімназій можуть бути звільнені від того іспиту за відповідними стараннями.

До подання о приняття до одної з Високих Технічних Шкіл в Німеччині треба долучити 1. матуральне свідоцтво в оригіналі і один леґалізований німецький переклад, 2. Власноручно написаний опис життя, 3. Посвідка матеріяльного забезпечення, 4. Метрика, 5. Посвідчення про знання німецької мови зі школи, але без цього можна обійтись.

Шкільні оплати виносять коло 200 марок на семестер. На прожиття треба коло 120 до 150 марок місячно. Звертаємо також увагу на те, що в Берліні є Український Студентський Дім, в якому можна мешкати за 10 марок місячно. Незаможні студенти можуть при відповідних стараннях одержувати в тутешних установах дешевші харчі, а часом і дарові. Не є виключені також і деякі полекші в шкільних оплатах.

Літний семестер зачинається коло 15. квітня. До приняття в школу не потрібно практики, але все є краще мати практику перед вступом до школи в тому фаху, який хоче хто студіювати.

Всі ближчі інформації відносно вступу до Високих Технічних Шкіл у Німеччині уділює Спілка Студентів Українців в Берліні. При запитах проситься залучати почтові значки на відповідь.

Звертається також увагу наших матурантів на студії в німецьких університетах, торговельних школах, агрономічних школах і т. д.

Листи проситься слати на адресу: Ферайн Україніше, Штундентен ін Дойтшлянд. Берлін Шарльоттенберг 2, Постшлісфах 92.

БЕСІДА.

ПРОДУКЦІЯ ЯЗИКІВ.

Граматична фантазія в 1. дії.

(**Вістка з ґазети:** Міністер шкільництва скликав комісію, яка мала рішити язиковий спір на Підкарпатській Руси. Але з огляду на несприятливу погоду (атмосферу) засідання цеї комісії відложено на 10 літ зі значно збільшеним числом учасників).

Діється в Празі 1941 р.

Предсідатель:

Милі панове а дамі!
Рачте, просім, урчіт самі:
Які язік мусі міт
Подкарпаторускі лід.

Один автономіст:

Наши славны педагоги
И карпатски филологи
Бізонь ипен десать лет
Кликають на целий свет:

Чехи, нос свой не втручайте,
Автономію нам дайте!
Собственный у нас есть нос,
Дабы разрешіть вапрос.

Перший фаховець:

В нас біда, що до язика
Кождий пхає свого носа.
Каже: штука невелика
Братись до цього вопроса.

Другий фаховець:

Я, панове, ось недавно
Винайшов такий патент,
Шо цю справу препогану
Вирішить в один момент.

Хай комісія наша з Богом
Ходить з хати та до хати
І давай перед порогом
Хлопа кождого питати:

„Хлопе! Покажи язик!
Чи до нього ти привик?
Чи тобі він відповідний,
Або може невигідний?"

Справу взявши так критично,
Вирішим систематично:
Що який язик хлоп має
І якого він бажає.

Один специяліст:

Я знов раджу по всіх селах
Підкарпаття походити
І слова — що суть усюди —
У граматику всадити!

А слова — що вже не всюди
Однаково виглядають —
(Віл, вул, вол — кінь, кунь,
[кобила)
Місця в практиці не мають!

І тому такі всі речі
Треба в русинів забрати,
То тоді ці грішні назви
Перестануть уживати.

Один общемислящій:

Нашъ языкъ карпаторусскій,
Плохойъ файтиъ кавардакъ,
Боъ уъ немъ неъ существуетъ
Аниъ словоъ „даъ" ниъ
[„какъ"

Два посли:

Весь народ ідет за нами,
І зато мы с'ме пОСЛАМИ.
Дайте книг такі в деревню,
Чтоб народ наш не узнал —
Кожу днесь кто дрет із него,
А кто раньше сію драл.

Один автохтон:

Русин наш — кедь так юж
[треба —
Ни вкраинець, ни москаль.
Он упал себі из неба;
Правда се есть исторична.
Нам соборности не треба!
Наша шкіра — еластична.

Один настоящій:

Ви не делайте здесь шуток!
Берегітесь, ґаспада!
Вот пробудітса Росія —
Вам канец прійдьот тагда.

Один консерватист:

Виджу я ужек из сього,
Ож не рішиме ничого.
Каждый ще лем зачинает,
А часу уж не хватает.

Один поступовець:

Русін наш дождется блага
Ліш тогда меж сусідамі,
Як он начнет говоріті
Із латінскімі буквамі.

Один учитель:

Дайте нам язык у школы,
Всякій — хоч и хінській,
Хоч мадярській, хоч кацапскій,
Лем нем украинській.
Бо кедз пан из кавийгазу
Пойдзе в керт шийталувати,
Нем легет никаким каком
По простацьки ґлаголати.

Один референт:

Лихо нам із сим вопросом,
Так як курці із яйцем.
Я вже бачу, що ніколи
До кінця ми не дійдем.
А тому, що в нас премного
Славнозвісних фільольоґів,
Маємо над чим рішати
Повних десять тисяч років.

Предсідатель:

Негадайте се так грозне,
Гледьте, панове, є позде:
Мусіми їт на обед, —
Кроме того, як йсем спатржіл,
Веці нелзе віговет —
Прото мусім то єднані
Одложіт на десет лет.

Всі (співають):

Ми вперьод нагнали дєло
Тельо вельо, кельо нужно.
Заонанджившися смєло
Воскликнімо разом дружно:
Ильйен! На здар! Да живйот
Возлюбленний наш народ.

Песиміст.

(Ужгородська „Свобода").

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член 339 від. У. Н. С., складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі 50 дол.

Микола Гойканович,
Филаделфія, Па.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

КІЗЛІВ, ПОВІТ ТЕРНОПІЛЬ.

Дня 14. січня 1931.

Пишу до тебе цього листа й заразом подаю тобі до відома те, що діялося в нашім Кізлові, коли приїхала ляцька орда.

Я вже в попередньому листі писав, але я нічого про це не згадував у тім листі, бо боявся, тому, що на почті переглядали листи. Не зважаючи на те, що в Кізлові жадних саботажів не було, карна експедиція таки приїхала.

Ось як воно було.

Не пригадую собі, котрий це був день у місяці, тільки памятаю, що в вівторок ранком чогось кізлівські Поляки так уганяли і так тішилися що й кінця тому не було. Вони зібрали музику й грали в салі громадського уряду. То вони так приграували на привіт ляцькій орді.

Десь коло 2 години пополудні приїхало одно авто, а в нім було повно польської поліції. За ним приїхало друге, трете, може десять. На кождім було повно поліції. Потім приїхали ще господарські фіри. На кождій фірі їхав один поліцай. Певно всі фіри позабирали з того села, з котрого вони їхали до нас. Фірами їхали переважно женщини, бо хлопів побили добре, а декотрі утікли. Ми думали, що вони приїхали панських стирт пильнувати, але вони негайно розійшлися по улицях на криваві танці. Незадовго бачу, як пять поліцаїв женуть дяка Захарія Яструбицького. Тільки дяк поставив ногу на сходи, як його почали бити. Боже, як його били кольбами, поки не завели до арешту. В арешті його так били, що він дивними голосами кричав. Тоді Яструбицькому два ребра зломали.

Потім привели синів священика: Романа й Данила Зарицьких. Один з них студент прав, а другий хемії. Далі привели Миколу Хижого. І так вони приводили ріжних людей до самого вечера й били, а місцева польська орхестра грала, щоби не було чути зойків бідних жертв.

Биті кричали дивними голосами від побоїв, а твоя теща кричала мов несамовита, бо не могла знести того зойку. Вона мешкає в сусідстві коло арештів. А твої родичі дякують Богу, що ти вже в Америці, бо з тобою булоб те саме, що з другими. Приходили до тебе, але батька твого не було дома, а брат утік. Мати поховала українські часописи й портрет Шевченка. Якось Ляхи нічого не зробили.

Твого товариша Павла Петрикевича взяли, коли він продавав у кооперативі й посадили його на щітку з цвяхів, що то баби прядиво чешуть. Потім водили по улиці, били кольбами й казали кричати: в с..ці Україна. У кооперативі все знищили до тла в той спосіб, що всі товари, як сіль, цукор, риж і т. д., висипали до купи, обілляли нафтою і повикидали на дорогу. У Марти Верегельник, хоч вона москвофілка, але має зятя Українця, П. Петрикевича, все знищили на її обійстю й у помешканню. В помешканю: ліжка, шафи, крісла поламали, образи побили, навіть ту матерію подерли, що люди поприносили до неї убрання шити. Будинки пообдирали й все збіже порозкидали по болоті. То саме зробили Яструбецькому й всі книжки та ноти, що мав, подерли. То саме зробили Миколі Хащевському, бо в його домі містилася читальня Просвіти. Бібліотеку подерли всю, а М. Хащевського сильно побили. Також знищили до тла господарство Максима Яруша.

Ну, сказати, майже всіх свідомих чисто понищили як у Кізлові так само й у Дмухавці. Я тобі не всилі всього описати. Одної ночі якась невідома особа побила голову польському „стшельцові", за те арештували Ілька Ґураля й хто знає, що булоб з ним сталося, але як прийшла його старенька бабуня й зачала плакати, то випустили його без одного удару. Ляхи сказали: „. . .Ідзь до холери, не уважам на цебе, тилько на тен плач старей бабці". Він один вийшов ціло й щасливо. Я тобі всего описати не годен, який був плач і скреготання зубів.

Мені здається, що в пеклі гірше не може бути. Кізлівського листоноша відправили зі служби, бо довідалися, що він Українець, а на то місце втиснули якогось мазура.

Після того, як добре побили й понищили всіх свідомих Українців, тоді били кого попало кого тільки зловили. Начальника громади Станислава Озімка добре збили. Також секретаря Мойши Коца, — Жида, також добре вибили. Поліцая громади також набили, але цього вже мені жаль, бо він Українець. Антонія Пузяка, того Поляка, що то так приґравав ляцькій орді, також здорово побили за те, що не хотів лізти на дах П. Петрикевича й не хотів дерти сніпок з даху. О, то йому здорово всипали.

Я тобі кажу, що тоді били кого попало: чи Поляка, чи Українця, а навіть і Жидів, але я тобі не можу всього описати. То не була карна експедиція, бо не було за що, тільки чистий грабунок ляцької банди й розбійників, що нападають і нищать українське майно.

Кінчу цього листа, але я тобі пишу лише частину, бо всього не годен описати. Адреси своєї не подаю, щоби часом Ляхи не дізналися, то ще булаб біда зі мною. У Дмухавці те саме поробили що й у Кізлові. Може хтось з Дмухавця напише, то будете знати все.

Зістань здоров. Майся гаразд.

Очевидець.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В понеділок, дня 2. березня 1931 р., помер в Пост Ґредзуейт шпиталі на запаленнє леґенів Ілько Венґринович, член 233 відділу У. Н. Союза. Тов. Богородчани. Похорон відбудеться в четвер рано, 5. березня 1931 р., з дому жалоби під ч. 379 Іст 10-та вул., Ню Йорк, Н. Й.

Вічна Йому Память.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В КРАКОВІ.

Дня 7-го лютого ц. р. в год. 5.30 вранці зударилися на краківськім двірці два поспішні поїзди, а саме: букарештенський поїзд ч. 304, що їхав у напрямі Берліна, з варшавським поїздом ч. 5, що віздив на краківський залізничий двірець. В хвилині катастрофи берлінський поїзд їхав зі скорістю 20 кільометрів, варшавський поїзд зі швидкістю 30 км. на годину.

Причиною катастрофи було лихе наставлення зворотниці. Біля зворотниць робив службу дижурний руху Іван Дуда. В хвилині, коли треба було наставляти зворотниці, він дістав атак жовчевих каменів і замісць нього наставив зворотниці Іван Оханський, канцеліст, який був тоді в будці. Наставив фальшиво і спричинив катастрофу.

Наслідком катастрофи кілька вагонів є розбитих. В катастрофі згинуло 6 осіб, а 13 є легко і тяжко ранених. Між убитими є почтовий контрольор зі Львова, Йосиф Еренпрайс; між раненими знаходиться теж кілька почтових урядовців зі Львова.

В справі катастрофи ведуть тепер слідство. Слідчий суддя велів арештувати дижурного Івана Дуду та канцеліста Івана Оханського.

Матеріяльну шкоду, яка повстала наслідком катастрофи, обчисляють на 250 тисяч золотих.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

РІВЕРГЕД, Л. А., Н. И.

Коляда на інвалідів.

Між парохіянами парохії св. Івана Хрестителя в Рівергед, Лонг Айленд, заколядовано 50 долярів. Коляда призначена на допомогу інвалідам Української Галицької Армії.

Колядували: Михайло Вівчар, Казимир Кальба, Теодор Чупка і Дмитро Тимчак.

Коляду зложили: В. Бандурівський і І. Бандрівський по 1 дол.; Д. Тимчак $1.50; М. Вівчар, К. Кальба, М. Федун, Т. Будій, Т. Чупка, А. Вівчар, В. Стадницький, Т. Шваник, Т. Ворона, Ева Набрєана, А. Кутинський, М. Харков, А. Каплер, І. Дамага, А. Ковальчук, С. Терешко, Я. Махно, С. Штокайло, М. Стахів, І. Барний, І. Шкодзінський, Г. Бандурівський, М. Прихідний, М. Барнич, Й. Гудак, Гр. Сердюк, С. Гірчиця, М. Бандрівський, П. Корзун, І. Стахник, Г. Гірчиця, І. Білик, В. Писаревич, М. Канюк, Ф. Шваник, Іван Павловський по 1 дол.; А. Смітюх, Г. Яцинич, П. Лоцький, М. Худяк, А. Стильмащук, П. Мазій, І. Вівчар, А. Вівчар, Г. Вівчар, П. Тиш, М. Дух, І. Самотіс, Ю. Мижаловський, Гр. Штокайло, П. Гаврилюк і І. Кісіль по 50 центів; В. Тіш і Ф. Гінсляк 25 ц.

Гроші вислано до краю через Обєднання.

Михайло Вівчар.

—o—

НОРТГЕПТОН, ПА.

Коляда на визвольну боротьбу

Парафіяни Української Православної церкви заколядували 28 дол. і 95 ц. і вислали їх через „Обєднання" на визвольну боротьбу.

Жервували слідуючі: по $1: М. Кравчишин, А. Мартинюк, Ю. Мичуда, М. Тимошек, Л. Демчук, І. Задубера, О. Потіха, І. Жеребецький, М. Крайник, О. Задубера, С. Глущак, В. Полянський, Д. Тягнигоре, І. Вербицький, І. Ґулька, Д. Тетсійко, С. Ковалишин, Т. Гурин; по 50 ц.: М. Сивенький, Г. Іванів, Бронислава Сінякевич, Генри М. Мілендер, С. Шур, Ів. Сушко, В. Закомарко, М. Сіканич, Юстина Чепеляк, Ксеня Лісецька, Анелька Дасюк, Д. Оцалюк, А. Курій, П. Малярчук, І. Савка, П. Панчишин, С. Вітушинський, І. Махиброда, Г. Антонюк (І.), Д. Федорович, Г. Охоцький, Д. Захарчук; В. Ткач 30 ц.; А. Крайовський 25 центів.

Розхід був: двох колядників їхали на Бет Портленд, босом, дорога коштувала 60 ц.

Вислано $28.95 на УВО. Колядували слідуючі: Ілько Махиброда, Іван Жеребецький, Анеля Дацюк, Юлія Ленчук, і Павло Ленчук.

Павло Ленчук.

—o—

ДЖАНСОН СИТІ, Н. И.

Жертви на Рідний Край.

Дня 30-го листопада 1930 р. заходом Спів. Амат. Кружка при Укр. Прав. Церкві відбувся святочний концерт в честь поляглих борців за волю українського народу.

З концерту було чистого доходу $21.60, котрі відослано на інвалідів через Обєднання до старого краю.

Підчас Різдва Христового старші діти зі школи, котрі належать до нашої громади, під проводом молодого нашого гром., П. Чернецького, пішли колядувати на Рідну Школу.

Хоч часи тяжкі, бо тепер мало хто працює, то однак вдалось дещо заколядувати. Наше громадянство, хоч переживає тяжку крізу, однак розуміє, що Рідна Школа, це ґраніт, що розбиває найбільщого його ворога, цебто темноту. Громадянство розуміє, що Рідна Школа провадить до кращого завтра й тому радо приймало малих колядників та обдарувало їх, як тільки могло.

Заколядовану суму розділено на двоє. Одну частину лишено на місцеву Рідну Школу, а другу через Обєднання вислано до старого краю на Рідну Школу в сумі $22.50. Хоч наша громада не всилі дорівнати иншим громадам, то однак по своїй можности виповняє бодай частинно свій народний обовязок.

о. Михайло Запаринюк.

—o—

КАНЗАС СИТИ, КАНЗ.

На Рідний Край.

Мала громада в Канзас Сіти, Канз., зложила на Рідний Край 23 дол. 50 цнт. Місцеві Українці не могли зробити протестаційного віча або походу, бо нас тут замало, а лише перевели збірку. Гроші призначено так: 13 дол. 50 цнт. на визвольну боротьбу, а 10 дол. на ліки для побитих Ляхами. Жертвували: бр. св. Володимира, від. 323 У. С., 5 дол.; П. Ярема 2 дол., К. Русан 2 дол., Н. Блакіта 2 дол., В. Федишин 2 дол.; Д. Яремко, Н. Янчишин, М. Левусь, Д. Кархут, І. Винницький, В. Копурук, Т. Богуцький, Т. Машута по 1 дол.

—o—

СТ. ДЖОЗЕФ, МО.

Коляда на Рідний Край.

Молодечі члени У. Н. Союза заколядували 13 д. 25 ц. Гроші *вислано* через Обєднання до Рідного Краю, призначуючи одну половину з них на Рідну Школу, а другу половину на визвольну боротьбу. 15 цнт. оплата пересилки до Обєднання.

С. Юркевич.

—o—

ТАЙТУСВИЛ, ПА.

Коляда на Рідний Край.

У нашій місцевости заколядовано 19 д. 50 ц. З них призначено на Рідну Школу 10 дол., а на визвольну боротьбу 9 дол. 50 цнт. Колядували: І. Коцан, І. Беген, Д. Беньо, Я. Федик. Коляду зложили: до 2 дол.: І. Коцан, І. Беген, І. Курах; по 1 дол.: Д. Беньо, Я. Федик, М. Слоньовський, Анна Слоньовська, І. Здерко, І. Возняк, Г. Федан, І. Ольховий, Анна Ольхова, І. Панас, Г. Пеленський, Анна Пеленська, І. Когут; по 50 цнт.: Д. Кондратишин. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Іван Коцан.

—o—

ПЕНН АЛЕН, ПА.

Збірка на боевий фонд.

Хоч наш 95-тий від. УНС. не великий, бо числить усього 31 членів, всеж члени його на своїх зборах зібрали для рідного краю допомогу, яку могли. 9 дол. 50 ц. вислано до краю через Обєднання на допомогу скатованим братам. Жертви зложили: по 1 дол.: М. Гіль, Т. Гурин, З. Куц, П. Дорошків; по 50 цнт.: В. Морикан, О. Славич, П. Збоба, В. Мич, С. Ковальчук, М. Данило, Анастазія Куц, Ф. Меч, В. Кріль, В. Мацько, Ю. Бурута, Л. Клим, П. Данило.

Т. Гурин, секретар.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Коляда на Рідний Край.

В біжучому році з колядою ходив місцевий хор „Боян" при українській гр.-кат. церкві. Коляду зложили слідуючі особи: І. Пасічник 2 дол. 50 ц.; М. Зилінський, Й. Король, І. Лаба, А. Вишиваний, А. Басараб, І. Лабай, В. Дзінковський, Т. Польовий, М. Данько, М. Путас, С. Хандога, І. Матіяш, Е. Ядловський, Ю. Бойко, І. Стахів, М. Петруняк, М. Біляк, П. Задорецький, Й. Задорецький, А. Щепанюк, Д. Липовий, А. Кладко, М. Кобилінський, Ф. Задорецький, І. Кушнір, О. Лотоцький, Й. Телішевський, Й. Ошуст, М. Пахолок, Л. Бачинський, І. Курило, М. Мороз, С. Притика, В. Мельничук, П. Борис, І. Готра по 1 дол.; К. Гриник, А. Бурбела, І. Коваль, С. Готра, П. Кушнір, С. Липа, І. Брилінський, П. Жирий, Д. Лаба, Г. Притика, І. Довгань, Л. Ґавазин, П. Бучко, П. Язвінський, І. Матушевський, С. Купраниц, П. Зімняк, М. Хоптій, Я. Лаврів, Г. Баглай, А. Романів, С. Філяк, І. Зощак, Ю. Мончак по 50 ц.; М. Нагребний, Д. Черевко, В. Кобрин, І. Кіт по 25 цнт.

Коляду розділено так: на визвольну боротьбу $10.00; на політичних вязнів $5.00; на лікування потерпівших (в забудованнях св. Юра) $10.00; на Рідну Школу $26.50.

Загальна сума $51.50. Гроші вислано через Обєднання.

Микита Пахолок.

—o—

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Збірка на боротьбу.

Товариство Запорожська Січ, від. 234 У. Н. Союза, зложило $7.75 на визвольну боротьбу. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Жертводавці: П. Сташків 2 дол.; В. Кардаш 1 дол. і 50 ц.; по 1 дол.: К. Пілат, І. Кіценюк, В. Вовчко; по 50 ц.: Ю. Гвіздь, М. Огар; І. Воробель 25 ц.

Константин Пілат, секр.

—o—

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. И.

На Рідний Край.

На річнім мітінґу Братство св. Архангела Михаїла, від. 198 У. Н. С., зібрало $10.50 на Рідну Школу.

Жертвували: Д. Голод, Гр. Лисяк, Марія Мудрик, О. Сидор, Е. Кузів, В. Нестор, Р. Федорка, Ольга Голод й А. Вітів по 1 дол.; В. Погорівка, Д. Помятинський й Ів. Дроботій по 50 ц. На потерпівших від ляцького терору 6 дол. Ці гроші зложили: Д. Голод, В. Погорівка, Я. Фучило й Гр. Лисяк по 1 дол.; Л. Мудрик, Д. Потятинський, Ів. Дроботій, Наталка Гриневич по 50 ц. Отож разом всіх грошей є $16.50, з чого відтягнено за посилку до Обєднання 50 ц. Решту вислано на призначені ціли.

За Комітет:

Данило Потятинський, предс.;
Григорій Лисяк, касієр;
Василь Погорівка, секр.

—o—

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА.

Жертва Ситизенського Клюбу.

Український Ситизенський Клюб вислав через Обєднання до краю $25. Гроші призначено: $10 на політичних вязнів, $10 на Рідну Школу.

За Уряд:

І. Лопацій, голова;
О. Пукица, касієр;
В. Солай, секретар.

—o—

СЕЙНТ ПОЛ, МІНН.

Збірка на визвольну боротьбу.

Збірка при посвяченню хати в гр. Т. Возняка принесла 10 долярів. Жертву зложили такі особи: гр. Возняки $1.25; по $1: гр. Процаї, М. Грубрин, К. Качмарова; С. Рихлій 25 ц., Я. Грубрин 10 ц. — Разом $4.60. За Сурму одержано $5.40. — Разом $10, які вислано через Обєднання на визвольну боротьбу.

К. Качмар.

—o—

ЩИКАҐО, ІЛЛ.

З іменин для інвалідів.

На іменинах пані Анни Сенчук до присутних гостей промовив п. Іван Стефанюк. Він говорив, що наші українські інваліди потребують помочи від нас. Присутні гості зложили на руки пані Я. Пікульської отсі жертви: Анна Сеньчук 2 дол.; Олександра Доханська, М. Хранків, Ів. Стефанюк, Владиґа, С. Олійник і Н. Я. Пікульські по 1 дол.; М. Савчун, Емілія Тарнова, Софія Вудин, Катерина Доманчук по 50 ц.

Разом зібрано $10. Гроші вислано через Обєднання до Рідного Краю.

Микола Пікульський.

ЦВІШЕН ВАЙС УНД РОТ.

На німецькому книжному ринкові появилась нова книжка під повищим заголовком. Написав її Едвін Еріх Двинґер. Як молодий хлопець пішов він добровольцем в німецьку армію і як хорунжий діставсь до московської неволі. Перейшовши всі таборові етапи в Сибірі, пробував він втікати з полону вже після світової війни, щоб скорше добитись до дому. Це йому не пощастило. Його зловили і він поневолі мусів вступити в московську армію Колчака, що воювала проти большевиків. З цією армією перейшов він ввесь Сибір до Байкальського озера. Досі лише загально було відомо, як відбувавсь цей похід через Сибір; що одначе в цьому поході через Сибір витерпіли люде, це не було відомим. Доперва в останньому році появилось на книжному ринкові декілька книжок-споминів учасників цього походу як Москалів так і чужинців. Одним з тих є Двинґер. Читаючи його книжку, мається враження, що читач сам переживає все те, що пережив автор. Всі страховища горожанської війни представлені там в такому вигляді, як вони дійсно були. Зрештою для нас, Українців, нічого нового. Ми таке саме пережили, лиш в менших розмірах. Досі були описані походи Наполеона, походи Корнілова і т. д., але в порівнанні з описом сибірського походу Колчака — це є ніщо. Безконечність сибірських просторів, які вся армія перейшла пішки, доповнюють цей страшний образ людської трагедії, якому нема в історії рівного.

Специяльно варто спинитись над поступованням Чехів в Сибірі. На думку автора, вони були винні у всьому. Сама суть не в цьому. Як свідок всього, що там діялось, подає автор факти знущання чеських полонених, зорґанізованих в леґіони, над Німцями і Австрійцями. Всякі ідеали людськости і взагалі гуманности не мають в боротьбі ніякого примінення. Національна ненависть викликає в людині на поверхню все те, що в ній залишилось ще звірського з первісних часів. Пятнуеться також поступок Чехів, що видали большевикам Колчака тоді, коли їм вже його не було потрібно. Вчинок цей можна виправдати тим що Чехи хотіли вратувати свою армію перед знищенням і перевести її в цілости до вітчини.

Як виходить зі споминів Двинґера, *причиною* катастрофи армії Колчака в Сибірі були українські відділи, які прорвали фронт Колчака в Уралі і примусили армію до відвороту, який закінчивсь так трагічно.

М. С.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. И. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх члениць, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 8 березня, в гали, де звичайно, в годині 3-тій пополудни. Проситься члениць явитись на означений час. Довгуючі мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових члениць будемо принимати без оплати вступного. Анастазія Грицак, предс.; Анастазія Озарів, кас.; Марія Ходак, секр.

Не переконала.

Старенька, поморщена бабуся хоче обмити внучку, яка бороиться з усеї сили. Щоби переконати дитинку, бабуся каже:

— Як я була така маленька як ти, то я залюбки милася кілька разів на день.

На се дівчина показала на поморщене лице бабусі і каже:

— Аґа! Як я буду митися, то і моє лице буде таке порізане, як ваше.

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(18)

Заки відкрито неприсутність Тарзана, його каюту обшукано докладно. Знова французькі документи попали в руки Рокова, котрий подорожував на сьому корабли під прибраним іменем Тюрана. Тепер він був щасливий, бо Тарзан вже певно поїли риби.

—o—

Особливо щасливий чувся він, коли проходжувався по покладі з гарною, богатою Американкою. Вони приїхали до Кейп Тавн саме того дня, коли там опустив якір яхт лорда Тенингтона. Підчас принятя на яхті Джейн Портер запізналася з живою Американкою й її товаришем „Месіє Тюран".

—o—

Пізніще, як яхт плив уже домів тою самою дорогою, обі приятельки найшлися між гістьми лорда. У гарні дні вони знова попали на води, де пропав Тарзан. Джейнина приятелька оповідала їй про сю подію та показала їй фотографію пропавшого мущини.

—o—

І тоді Джейн, пізнавши в утопленім чоловіці Тарзана, зімліла. Кілька днів вона пролежала в ліжку. Їй видалося неймовірним, щоби він перестав жити. Тепер, як вже пропала вся надія на нову стрічу з Тарзаном, їй не лишалося нічого иншого, як вийти заміж за Клейтона.